

Allakkiaq Notat

Ulloq/Brevdato: 25-10-2020
Suliap/Sags nr. 2020 - 4000
All/Dok. nr. 13117815

Postboks 120
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 51 92
Fax (+299) 32 51 30
E-mail: nun@nanoq.gl
www.nanoq.gl

2019-imi nunatsinni nappaatit tuniluuttut

2019-imi nappaatit tuniluuttut ataasiakkaat ataani takussutissiissutaapput.

Kisitsineq nalunaarutininik Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup pissarsiaanik tunngaveqarpoq. Naggataagut nappaatit tuniluuttut ataasiakkaat takussutissiissutaapput, paasissutissat Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup Dronning Ingridip Napparsimmavissuani (DIN) qitiusumik aaviisarfirmmit Statens Serum Instituttimiillu (SSI) pissarsiarai.

Nappaatit atoqatigiinnikkut tuniluuttartut (HIV, AIDS)

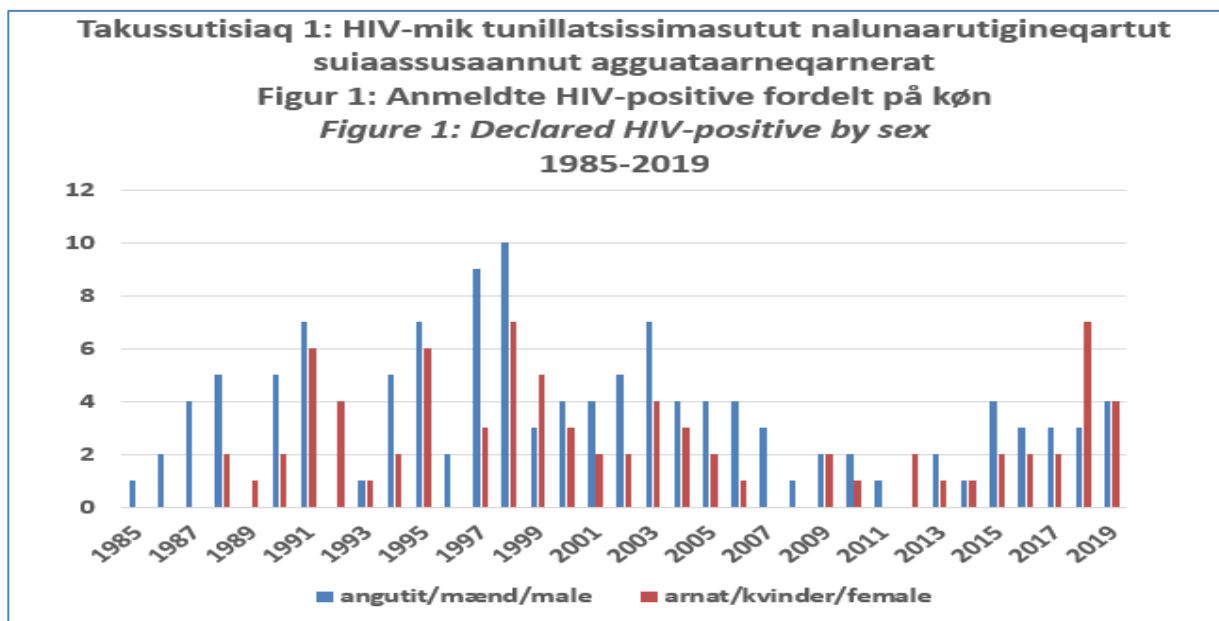
Syfilis-imut, klamydiamut gonorré-mullu tunngasut ataasiakkaarlugit allaaserineqarput.

Tabeli 1. 2019-imi nappaatit ataasiakkaarlugit nalunaarutigineqartut	
Nappaatit atoqatigiinnikkut tuniluuttartut.	
Nappaat	Amerlassusaat
HIV ¹	8
AIDS	0

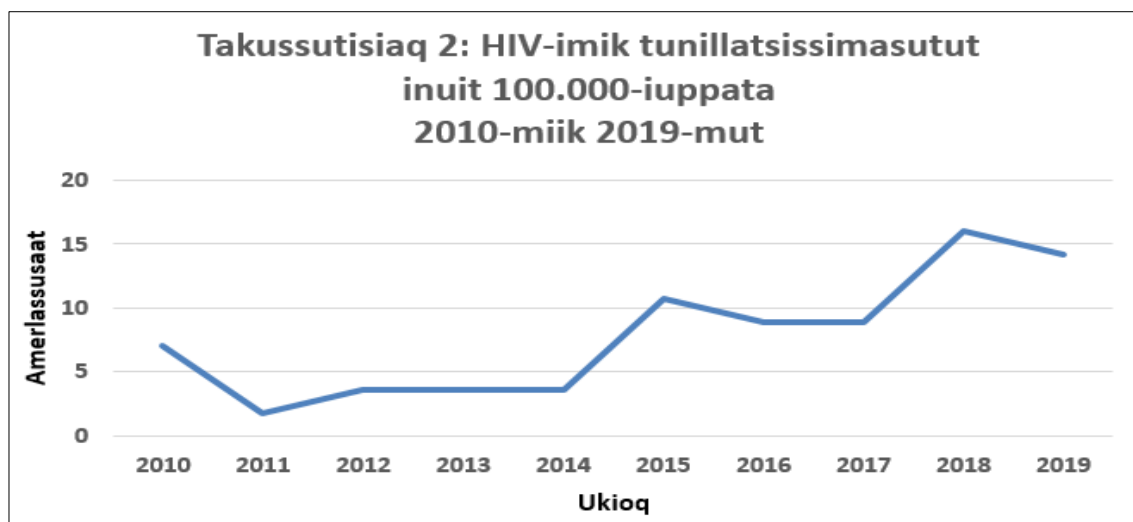
1. Nappaatit tuniluuttut ataasiakkaat pillugit nalunaarutisiat

Inuit arfineq pingasut HIV-mik tunillatsissimasut; angutit sisamat arnallu sisamat nalunaarutigineqarsimanerat qulaani tabelimi takuneqarsinnaavoq. 2019-imi AIDS-imik nappaateqartunik nalunaaruteqartoqanngilaq. Taamaalillutik 1985-imiit 2019-imut katillutik 201-it HIV-mik tunillatsissimasutut nalunaarutigineqarput.

Ataani takussutissiami 1-imi HIV-mik tunillatsissimasutut nalunaarutigineqartut 1985-imiit 1998-imut amerliartorsimanerat takuneqarsinnaavoq, tamatumalu kingorna 1998-imiit 2008-ip tungaanut ikiliartorlutik. 2008-miit 2019-imut amerlilaarnerat takuneqarsinnaavoq, 2018-imulli sanilliullugit 2019-imi ikinnerullutik (arfineq pingasut - qulillu).

Tamatumunnga atatillugu takussutissiami 1-imi 2018-imi HIV-mik tunillatsissimasutut nalunaarutigisat amerlanersaat arnaasut eqqaassanngikkaanni, HIV-imik tunillatsissimasut amerlanersaasa angutaanerat takuneqarsinnaavoq. Tamatuma saniatigut HIV-mik tunillatsissimasut 1985-imiit 1987-imut, 1996-imi, 2008-imi 2011-imiilu arnartaqannginnerat 1989-imiilu 1992-imiilu angutitaqannginnerat takuneqarsinnaavoq (takussutissiaq 1).

Takussutissiami 2-mi HIV-imik tunillatsissimasutut nalunaarutigineqartut 2011-imiit (inuit 100.000-iuppata 1,8-inut) 2018-imut (inuit 100.000-iuppata 16-inut) amerliartornerat, 2018-imiillu 2019-imut (inuit 100.000-iuppata 14,2-inut) ikileriaqqilaarnerat takuneqarsinnaavoq.

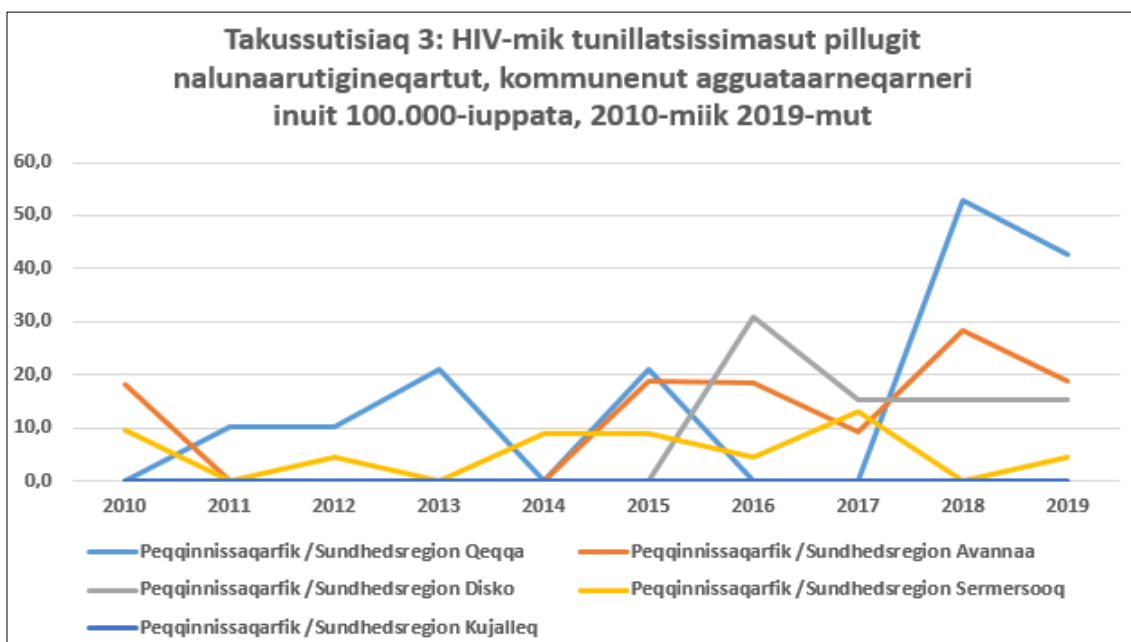
Ataani tabeli 2-mi 2010-miit 2019-imut HIV-mik tunillatsissimasutut nalunaarutigineqartut affangajaasa 25-it 39-illu akornanni ukioqartut ($\approx 45,5\%$) takuneqarsinnaavoq.

Tabelimilu 2-mi suaassutsikkut agguataarsimanerup naligiinnangajannera affaaalu sinnilaaginnartut (52,3 %) angutaanerata takuneqarsinnaavoq.

Tabeli 2. 2010 -miit 2019-imut HIV-mik tunillatsissimasut nalunaarutigisat ukiuinut suaasusaannullu agguataarneqarnerat			
Ukioqatigiiaat	Angutit	Arnat	Katillugit (procentinngorlugit)
15-19	0	1	1 (2,3 %)
20-24	2	2	4 (9,1 %)
25-29	3	2	5 (11,4 %)
30-34	6	3	9 (20,5 %)
35-39	1	5	6 (13,6 %)
40-44	2	1	3 (6,8 %)
45-49	2	3	5 (11,4 %)
50-54	1	2	3 (6,8 %)
55-59	2	0	2 (4,5 %)
60-64	3	1	4 (9,1 %)
>69	1	1	2 (4,5 %)
Katillugit (procentinngorlugit)	23 (52,3 %)	21 (47,7 %)	44 (100 %)

Tamatuma saniatigut 2010-miit 2019-imut HIV-mik tunillatsissimasut pillugit paasisutissani agguaqatigiissillugit 40,4-inik ukioqarnerat, inuusunnerpaap 17-inik ukioqarnera utoqqaanerpaallu 83-inik ukioqarnera takuneqarsinnaavoq.

2019-imi HIV-mik tunillatsissimasut pillugit paasisutissani agguaqatigiissillugit 36,4-inik ukioqarnerat, inuusunnerpaap 24-inik ukioqarnera utoqqaanerpaallu 70-inik ukioqarnera takuneqarsinnaavoq.

Qulaani takussutissiami 3-mi Peqqinnissaqarfik Qeqqani 2019-imi HIV-mik tunillatsissimasut amerlanerunerat (inuit 100.000-iuppata 42,5-iullutik), Peqqinnissaqarfik Avannaa kiisalu Peqqinnissaqarfik Disko tulliusut takuneqarsinnaavoq. Peqqinnissaqarfik Kujataani HIV-mik tunillatsittoqarsimangilaq Peqqinnissaqarfimmilu Sermersuumilu ikinnerpaallutik (inuit 100.000-iuppata 4,3-iullutik).

Tamatumunnga atatillugu Peqqinnissaqarfik Qeqqani 2017-imiit 2018-imi 2019-imilu amerlerujussuarnerat taamatutaaq Peqqinnissaqarfik Diskomi 2015-imiit 2016-imut amerlerujussuarnerat takussutissiami 3-mi takuneqarsinnaavoq. Peqqinnissaqarfik Diskomi 2016-imiit 2019-imut annertuumik ikileriarnerat takuneqarsinnaavoq. Inuit ikittuinnaat pineqarmata, kisitsisit inuit 100.000-iuppata amerlassusaannut allannguut nangaasutilimmik atuarnaqartariaqarput. Taamaalluni Peqqinnissaqarfik Diskomi 2015-imi innuttaasunit 6507-iusunit marluinnaat HIV-mik tunillatsissimapput Peqqinnissaqarfik Diskomilu innuttaasunit 6538-iusunit 2019-imi ataaseq HIV-mik tunillatsissimalluni.

Meeqqat nappaataat

Tabeli 3. 2019-imi meeqqat nappaataattut ataasiakkaarlugit nalunaarutigineqartut	
Meeqqat nappaataat tuniluuttut	
Nappaat	Amerlassusaat
Illumoorneq (bordetella pertussis)	0
Savarneq (parotitis)	0
Qimmeralanneq/aappaluarneq	0
Mæslingerneq	0

2019-imi meeqqat nappaataannik ataasiakkaarlugit nalunaarutigineqartussanik nalunaaruteqartoqangila, tabeli 3 takuuk. Nappaatit pineqartut meeqqanik akiuussutissiisarnermut najoqqutassami ilaapput.

Tingukut aseruttoorneq/hepatitis

Tabeli 4. 2019-imi nappaatit ataasiakkaarlugit nalunaarutigineqartut	
Nappaat	Amerlassusaat
Hepatitis A	0
Hepatitis B ¹	7
Hepatitis C	0

1. Nappaatit tuniluuttut ataasiakkaarlugit nalunaarutigineqartut

Tabeli 4-imi inuit katillugit arfineq marluk Hepatitis B-mik tunillatsissimasut; angutit tallimat arnallu marluk - 21-iniit 60-inut ukiullit nalunaarutigineqarsimanerat takutinneqarpoq. Taakkunanga tallimat Peqqinnissaqarfik Diskomeersuupput, ataaseq Peqqinnissaqarfik Kujataaneersuulluni ataaserlu Peqqinnissaqarfik Qeqqaneersuulluni.

2019-imi hepatitis A-mik imal. hepatitis C-mik tunillatsissimasunik nalunaaruteqartoqangilaq.

Tamatuma saniatigit 2019-imi inuit katillugit 7.091-it, nalinginnaasumik misissortinnermut atatillugu hepatitis B-mut (HBsAg) misissorneqarput. Naartusut tamarmik kiisalu atoqatigiinnikkut tuniluuttartunik nappaateqartut tamarmik misissorneqarput. Misissorneqartuni 154-it (2,2 %) ersiuteqartutut (positiv) inerneqarput. Tamatumani Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup naatsorsugaani paasissutissat DIN-imi qitiusumik aaviisarfimmeersut tunngaviupput.

Ernisut katillugit 846¹ -it misissorneqarput- taakkunannga arfinillit (0,7 %) naartunermi misissuinermi ataatsimi

aralinniluunniit anigugassaangitsumik tingummikkut aseruuttoorneqarput (hepatitis B (HBsAg)).

Tamatumani Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup naatsorsugaani paasissutissat DIN-imi qitiusumik aavisarfimmeersut aamma tunngaviupput.

Sakiilluut tuberkulose (TB)

TB pillugu immikkut paasissutissat, immikkut paasissutissanik katersivimmi, inunnik ataasiakkaanik aammali nappaatip atugaaneramik nakkutilliinermi atorqartartuni nalunaarsorneqartarput.

TB-mik nappaataat suussusersisani 54-imi (86 %) tappiorannartunik *mycobacterium tuberculosis* naajartortitsinermik aamma/imal. tappiorannartumik suussuserseriaaseq PCR (GeneXpert) atorlugu nappaammik suussusersinermik tunngaveqarpoq. Sinnerini qulaaluani nalinginnaasumik misissuinnikkut nappaat suussusersineqarpoq.

Ukioqatigiiaat	Angutit	Arnat	Katillugit (procentinngorlugit)
0-4	0	0	0 (0 %)
5-9	1	0	1 (1,6 %)
10-14	0	0	0 (0 %)
15-19	2	0	2 (3,2 %)
20-24	1	1	2 (3,2 %)
25-34	10	4	14 (22,2 %)
35-44	6	3	9 (14,3 %)
45-54	8	3	11 (17,5 %)
55-64	14	6	20 (31,7 %)
65+	3	1	4 (6,3 %)
Katillugit (procentinngorlugit)	45 (71,4 %)	18 (28,6 %)	63 (≈ 100 %)

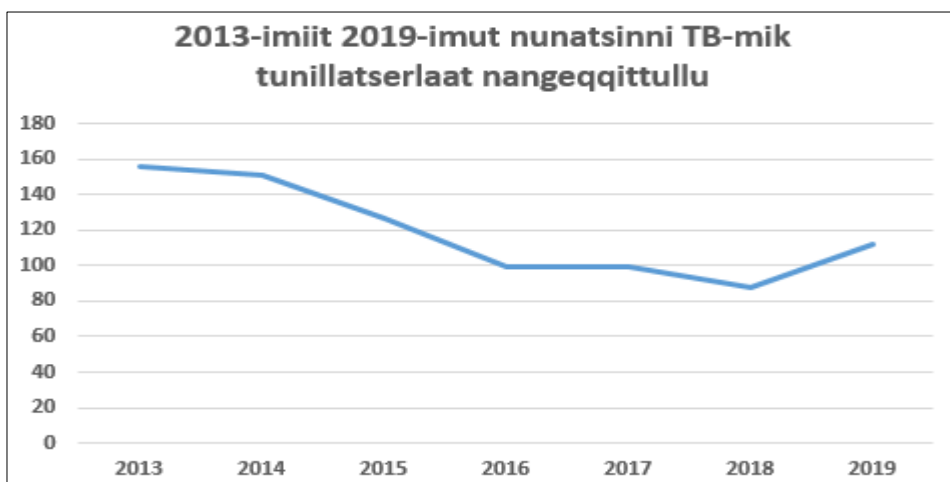
¹ Kisitsisit tutsuiginassusaat qulakkiigaangimmata ernisut amerlanerulaarsinnaapput ikinnerulaarsinnaallutilluunniit arnalli naartunermi anigugassaangitsumik tingummikkut aseruuttoortut amerlassusaannik naatsorsuinnermut sunniuteqangaarnaviaralik.

TB-mik nappaateqalersut ukiuinut suaassusaannullu agguataarineq pingaarutilinnik paasissutissiivoq (qulaani tabeli 5). Angutit utoqqaliarsaalersut (45/63≈ 71,4 %) TB-mik nappaateqalerajunnerupput.

Nappaatip atugaanera inuttut atukkanut attuumassuteqarpoq.

Tamatuma saniatigut 2019-imi meeqqani inuusuttunilu TB-mik nappaateqalersoqanngingajannera tabelimi takutinneqarpoq.

2019-imi TB-mik nappaateqalersut 63-it akornanni 14-it (22 %) siornatigut nakorsartereerneramik kingorna nangeqqittuunerat 49-illu siornatigut TB-mik nappaateqarsimangitsut paasissutissani takuneqarsinnaavoq.

Takussutissiaq 4: 2013-imiit 2019-imut inuit 100.000-iuppata TB-mik nappaateqartut amerlassusaat

TB-mik nappaateqartut ukiuni kingullerni 2013-imiit 2018-imut ikiliartornerat qulaani takussutissiami 4-mi takutinneqarpoq. 2018-imiit 2019-imut amerlilaarsimanerat takuneqarsinnaavoq.

Qulaani tabelimi 5-imi takutinneqartut TB-ip atugaanera suli annertoqaaq. 2019-imi 63-iupput – tassalu inuit 100.000-iuppata 112-iullutik (takussutissiaq 4). Taanna nunarsuaq tamaat isigalugu annertoqaaq.

Taamatutaaq nappaat Canadami Alaskamilu inuit akornanni annertuumik atugaavoq, Amerikalli avannaani nunani immikkoortuni allani Europamiluunniit nappaatip atugaanera taama annertutigingilaq.

Sukkulluunniit napparsimassutaalersinnaasumik TB-ip tapiorannartuanik tunillatsissimasut, aavisarfimmi misissukkanit paasissutissat tunngavigalugit, innuttaasut 25%-iisa 30%-iisalu missaanniinnissaat ilimagineqarpoq. Siammasinnerusumik TB pitsaaliniarlugu nakorsartinneq, nunarsuaq tamakkerlugu peqqinnissaq pillugu kattuffissuarmiit (WHO) innersuussutaasoq ingerlanneqarsimangilaq. 2019-imi 65-it pitsaaliuutaasumik qaammatini pingasuni nakorsartinnissamik neqeroorfigineqarput. Tamanna napparsimasut TB-mik nappaateqartut qanittumik attavigisaannut (inoqutigiittut attavigisanut) pingaarnertut atornerarpoq.

Nunatsinni nunap immikkoortuini assigiinngitsuni nappaatip atugaanerata assigiinngiiaarnera, qulaani tabelimi 5-imi takutinneqarpoq. Ukiuni kingullerni arfineq marlunni ineriartorneq isigissagaanni, nappaat Tunumi Kujataanilu atugaaneruvoq.

Tabeli 6. 2013-imiit 2019-imut nunatsinni TB-mik tunillatserlaat nangeqqittullu								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Peqqinnissaqarfik /Sundhedsregion Kujataa								
	Qaortoq	232,4	147,8	272,6	121,6	91,9	156,9	96,1
	Narsaq	0	333,9	499,7	468,4	782,2	182,1	550,1
	Nanortalik	257,1	215,9	218,9	0	168,9	57,4	179,4
Katillugit/Total:		180,8	213,6	317,6	177,4	283,5	136,9	233,4
Peqqinnissaqarfik /Sundhedsregion Sermersooq								
	Nuuk	112,7	82,1	57,7	56,3	61,5	49,9	81,7
	Paamiut	184,4	61,7	316,3	65,3	197	68,6	142,6
	Tasilaq	928,4	1050,9	394,3	541,6	411,4	480,6	172
	Ittoqqortoormiit	0	0	939	0	0	0	1120,4
Katillugit/Total:		Nuuk	112,7	82,1	57,7	56,3	61,5	49,9
Tabeli nangissaaq								
Nanginnera								
Peqqinnissaqarfik /Sundhedsregion Qeqqa								
	Sisimiut	143,3	32	78,8	80,5	32,3	63,9	32,2
	Maniitsoq	154,5	186,3	127,5	62,2	31,3	125,7	155,9
Katillugit/Total:		147,1	84,5	94,9	74,2	32	84,8	74,4
Peqqinnissaqarfik /Sundhedsregion Disko								
	Aasiaat	183,7	92,2	188,4	186,2	95,4	93,1	243,9
	Qasigiannugit	79,5	158,5	0	0	83,4	0	0
	Qeqertarsuaq	0	0	0	0	0	0	0
	Kangaatsiaq	0	0	0	83,6	0	0	0
Katillugit/Total:		105,9	75,2	92,2	107,5	61,8	46	122,4
Peqqinnissaqarfik /Sundhedsregion Avannaq								
	Ilulissat	60	80,7	20,3	40,2	20,2	20,4	60,5
	Qaanaaq	125,5	0	0	0	0	0	0
	Upernavik	0	177,6	71,4	0	108,1	109,9	145,1
	Uummannaq	0	45,2	0	44,9	0	44,8	0
Katillugit/Total:		36,7	93	28,1	27,9	37,1	47,1	65,2
Peqqinnissaqarfiit tamarmik/ Alle Sundhedsregioner***								
Katillugit/Total:		155,8	151	126,5	99,7	99,7	87,5	112,2

*TB-mik nappaatillit amerlassusaat naatsorsuineri atornerqartut, ilanngussami 1-imiipput

**Misissueqqissaarneri atornerqartut: Peqqinnissaqarfinni kommuninilu juulip aallaqqaataani innuttaasut (BEXSTM3)

- www.stat.gl

*** Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini innuttaasunik tamanik misissueqqissaarneri, innuttaasut qitiusumik immikkoortup avataani najuagallit ilanngunneqanngillat.

Taamatuttaa 2019-imi Kujataani TB-mik nappaatillit amerlanerpaanerat (inuit 100.000-iuppat 233,4-iullutik), Peqqinnissaqarfik Disko-ip tulliunera, Peqqinnissaqarfiillu Qeqqa aamma Sermersooq (inuit 100.000-iuppata 49,9-iullutik) tulliunerat Peqqinnissaqarfimmilu Avannaani kiisalu qeqqa ikinnepaanerat tabelimi 6-imi takutinneqarpoq.

Tamatuma saniatigut 2019-imi TB-mik nappaateqartut Ittoqqortoormiini amerlanerpaanerat (inuit 100.000-iuppat 1120,4-iullutik), tulliusullu tassaasut Narsaq Aasiaallu, tabelimi 6-imi takutinneqarpoq. 2016-imi, 2017-

imi 2018-imi Itoqqortoormiini TB-mik nappaateqartoqarsimangimmat, 2019-imi inuit 100.000-iuppata amerlassusaat qaffasissorujussuussaaq, tassani pineqartut tassaapput innuttaasunit 357-iusunut inuit sisamat (1,1 %) (Ilanngussaq tabel 8 takuuk).

2019-imi Qasigianguani, Qeqertarsuarmi, Kangaatsiami, Qaanaami Uummannamilu TB-mik nappaateqartoqannginnera tabelimi 6-imi takutinneqarportaaq. 2013-imiit 2019-imut Qeqertarsuarmi TB-mik nappaateqartoqarsimangilaq.

Nappaatit tuniluuttut allat

2019-imi nappaatit tuniluuttut nalunaarutigineqartussat allat ataani takussutississutaapput.

Paasissutissat Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup DIN-imi qitiusumik aaviisarfimmit SSI-miillu pissarsiarai.

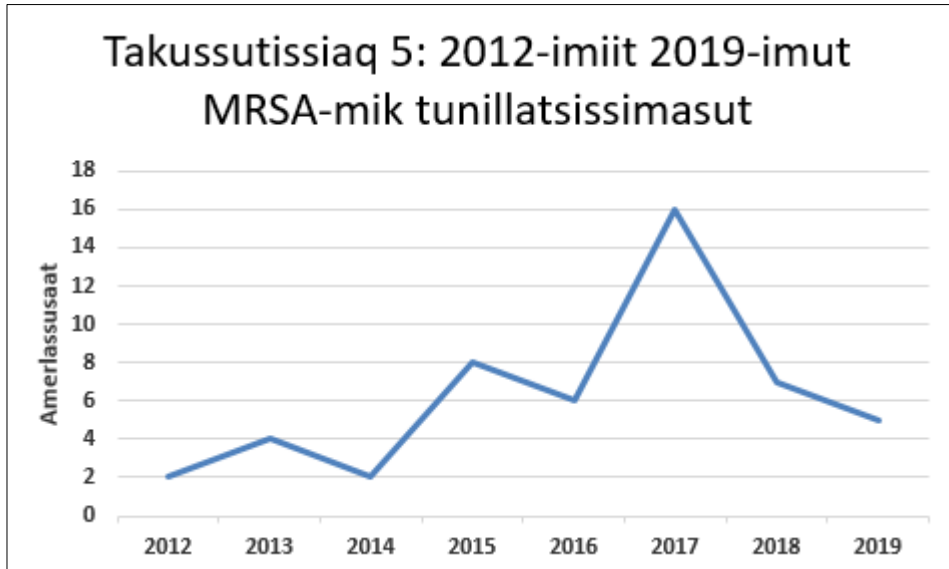
Tabeli 7. 2019-imi nappaatit ataasiakkaarlugit nalunaarutigisat	
Nappaat	Amerlassusaat
Qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq tappiorannartunik pneumokokkinik patsiseqartoq	0
Qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq tappiorannartup suunera aalajangerneqanngitsoq	0
Aseruuttoornerit allat (matumani aap pneumokokkinik tappiorannartoqalerneru) ¹	6
Tappiorannartut stafylokokkit penicillinamut akiuussinnaanngorsimasut (MRSA) ²	5
Tappiorannartut streptokokkit aap akuinik aappalaartunik nungujartortitsisartut (gram. A/B)	1/1
Nappaatit inuussutissatigit tuniluuttartut	1
Puakkut nuammik nipititsineq tappiorannartunik Legionellanik patsiseqartoq	0

1. SSI-mit pasissutissat

2. Nappaatit tuniluuttut ataasiakkaarlugit nalunaarutisat

Katillugit inuit arfinillit, 21-it 60-illu akornanni ukiullit aammikkut tappiorannartunik pneumokokkinik nassaarfiusimasut, tabelimi 7-imi takutinneqarpoq. Taakku amerlanersaat DIN-imeersuuput.

Nappaatini inuussutissatigit tuniluuttartuni (VTEC) ataasiinnaq nalunaarutigineqarpoq, tabeli 7 takuuk.

Tamatuma saniatigut katillugit inuit tallimat, sisamaniit 69-inut ukiullit, MRSA-mik tunillatsissimasut nalunaarutigineqarput, tabeli 7 takuuk. Taakku amerlanersaat Peqqinnissaqarfik Sermersuumeersuupput, taakku saniatigut ataaseq Peqqinnissaqarfik Avannaaneerpoq ataaserlu Rigshospitalimeereerluni Peqqinnissaqarfik Kujataanut utertuulluni.

2017-imi MRSA-mik tunillatsissimasut amerlangaatsiarsimanagerat (19), 2012-imiillu 2019-imut ukiumut marluk arfineq pingasullu akornanniissimanagerat ataani takussutissiami 5-imi takuneqarsinnaavoq.

Ilanngussaq 1

8. 2013-imiit 2019-imut TB-mik tunillatserlaat nangittullu							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Peqqinnissaqarfik /Sundhedsregion Kujataa							
Qaqortoq	8	5	9	4	3	5	3
Narsaq	0	6	9	8	13	3	9
Nanortalik	5	4	4	0	3	1	3
Katillugit/Total:	13	15	22	12	19	9	15
Peqqinnissaqarfik /Sundhedsregion Sermersooq							
Nuuk	19	14	10	10	11	9	15
Paamiut	3	1	5	1	3	1	2
Tasilaq	28	32	12	16	12	14	5
Ittoqqortoormiit	0	0	4	0	0	0	4
Katillugit/Total:	50	47	31	27	26	24	26
Peqqinnissaqarfik /Sundhedsregion Qeqqa							
Sisimiut	9	2	5	5	2	4	2
Maniitsoq	5	6	4	2	1	4	5
Katillugit/Total:	14	8	9	7	3	8	7
Peqqinnissaqarfik /Sundhedsregion Disko							
Aasiaat	6	3	6	6	3	3	8
Qasigiannugit	1	2	0	0	1	0	0
Qeqertarsuaq	0	0	0	0	0	0	0
Kangaatsiaq	0	0	0	1	0	0	0
Katillugit/Total:	7	5	6	7	4	3	8
Peqqinnissaqarfik /Sundhedsregion Avannaa							
Ilulissat	3	4	1	2	1	1	3
Qaanaaq	1	0	0	0	0	0	0
Upernavik	0	5	2	0	3	3	4
Uummannaq	0	1	0	1	0	1	0
Katillugit/Total:	4	10	3	3	4	5	7
Katillugit/Total:	88	85	71	56	56	49	63